

Un revoltat a la Casa Blanca

Mentre Trump protesta furibund contra el món que ha heretat com a president, els aliats dels EUA comencen a preocupar-se. I no els falta raó.

© *The Economist*

Washington és presa d'una revolució. La llòbrega musiqueta de la inversió, el mes passat, encara omplia l'aire quan Donald Trump va llançar el primer còctel Molotov de mesures polítiques i decrets presidencials contra l'esplendorós pòrtic blanc de la capital. I no ha parat. Abandonant l'Aliança Transpacífica, exigint una renegociació del NAFTA i un mur amb Mèxic, revisant la immigració, donant suport al Regne Unit pro-*Brexit* i mirant de dalt a baix la Unió Europea, defensant la tortura, atacant la premsa: no han cessat d'investir ell i la seva gent, deixant al seu pas les runes del discurs dominant en flames.

Per als seus detractors, Trump és irresponsable i caòtic. Sobretot després que la setmana passada prohibís l'entrada temporal a ciutadans de set països d'Orient Mitjà –prohibició redactada en secret, promulgada a corre-cuita i amb poquíssimes probabilitats de poder complir el seu declarat objectiu de protegir els EUA del terrorisme. Fins i tot els republicans més acèrrims s'han queixat que una mesura tan bona i popular es veïés entelada per la manera com s'ha executat.

En política, el caos, generalment, mena al fracàs. Amb Donald Trump, el caos fa l'efecte que sigui part del pla. Promeses que semblaven descompasades fetes en campanya ara apunten a una revolta absolutament seriosa que es

proposa sacsejar Washington i la resta del món.

Si es vol entendre la insurgència de Trump, comencem pels usos que fa de la prepotència. En uns EUA dividits, on els contraris no sols van errats sinó que a més són titllats de malignes, el conflicte és un actiu polític. Com més utilitzava Trump els seus discursos de campanya per ofendre l'opinió civilitzada, més es convencien els seus partidaris que de debò desallotjaria la cobdiciosa i traïdorena elit que pobla els salons de Washington.

Els seus goril·les-en-cap, Stephen Bannon i Stephen Miller, han traslladat ara aquesta lògica al centre del poder. Si manifestants i mitjans de comunicació clamen contra Trump, heus ací la prova que alguna cosa deu estar fent bé. Si les invectives llançades de de l'Ala Oest són caòtiques, no fa sinó mostrar que Trump és un home d'acció, tal com va prometre. El secretisme i la confusió al voltant del veto migratori són senyal no de fracàs, sinó de l'habilitat de la seva gent per desfer-se dels experts –interessats, és clar– acostumats a soscavar les bases de la voluntat popular.

La política de conflicte és aprofitada per una visió del món que gira l'esquena a dècades de política exterior estatunidenca. Des del punt de vista tàctic, Trump té poc temps per als organismes multilaterals que ho governen tot, des de la seguretat fins al medi ambient, passant pel comerç. Creu que països que ell considera insignificants hi surten guanyant mentre que Amèrica ha de pagar les factures. Que pot traure el

màxim rendiment a la seva capacitat de negociació per a una millor transacció encarregant-se d'aquests països un a un.

Bannon i d'altres com ell rebutgen, també, la diplomàcia nord-americana com a estratègia. Creuen que el multilateralisme és l'encarnació d'un internacionalisme liberal obsolet. La lluita ideològica d'ara mateix no és per la universalitat dels drets humans, sinó per la defensa de la cultura "judeo-cristiana" contra l'atac d'altres civilitzacions. En especial, de l'islam. Vistes a través d'aquest prisma, l'ONU i la UE són un obstacle i Putin és, de moment, un aliat potencial.

Ningú pot dir fins a quin punt Trump es creu tot això. Pot ser que, entremig dels oripells del poder, es cansi de la guerra de guerrilles. Pot ser que una correcció dels mercats de valors alteri tant aquest almirall de la nau capitana de la nació, que faci fora Bannon. Pot ser que una crisi el forci a llançar-se als braços del seu estat major i els secretaris de Defensa i Estat, cap dels quals no és allò que se'n diria un revoltat. No compteu que això passi aviat. Però no subestimeu el mal que primer es pot fer.

Els estatunidencs que no accepten Trump, naturalment, han de témer sobretot pel que pugui fer al propi país. Pateixen, i amb raó. Però també és cert que tenen unes institucions i una llei que els protegeixen. En la resta del món, ben al contrari, de controls sobre Trump, se'n poder aplicar pocs. Les conseqüències podrien ser molt greus.

Sense el suport actiu dels EUA i la seva participació, l'estructura de cooperació

EFE

mundial ben bé podria fer figa. L'Organització Mundial del Comerç deixaria de fer honor al seu nom. L'ONU cauria en desús. Són molts els tractats i les convencions que en sortirien debilitats. Si bé és veritat que cadascun pot funcionar pel seu compte, plegats formen un sistema que lliga els EUA als seus aliats i projecta el seu poder arreu del món. Atès que uns hàbits de cooperació que va costar dècades adquirir no es poden recompondre fàcilment, els danys podrien allargar-se per molt de temps. En l'espiral de desconfiança i recriminacions, aquells països que se senten insatisfets amb el món es veuran temptats de canviar-lo –i, si cal, per la força.

Què cal fer? Primer que res cal limitar els danys. No té gaire sentit bloquejar Trump. Els republicans moderats, junt amb els aliats dels EUA, cal que li diguin per què Bannon i els seus companys d'ideologia van errats. Fins i tot en el sentit més estricte del propi interès nord-americà, el seu apetit de bilateralisme és una equivocació, entre altres co-

ses perquè els danys econòmics causats per la complexitat i les contradiccions d'una xarxa de relacions bilaterals descompensaria qualssevol beneficis que es poguessin obtenir de negociacions més dures. Cal, també, persuadir Donald Trump que les aliances són la gran font de poder dels EUA. L'extraordinària xarxa que conformen juga un paper tan important com la seva economia i el seu poder militar en la construcció de la superpotència mundial. Les aliances contribueixen que destaquï per damunt dels seus rivals regionals: la Xina, a l'est d'Àsia; Rússia, a l'est d'Europa; Iran, a Orient Mitjà. Si Trump de veritat vol posar America primer, la seva prioritat hauria de ser de reforçar llaços, no de tractar els seus aliats amb menyspreu.

I si aquest consell és desoït? Els aliats dels EUA han de lluitar per preservar les institucions multilaterals per al dia de després de Trump, impulsant les seves finances i limitant els conflictes entre ells. I han de fer plans per a un món sense el lideratge d'Estats Units. Si ningú

tenia la temptació de mirar cap a Xina perquè assumís aquesta responsabilitat, no està preparada, ni en el cas que fos desitjable. Europa ja no es podrà permetre el luxe d'assignar menys recursos a l'OTAN ni debilitar el servei de relacions exteriors de la UE –la cosa més semblant a un Departament d'Estat propi. Brasil, la potència regional, ha d'estar disposat a ajudar Hispanoamèrica. A l'Orient Mitjà els susceptibles Estats àrabs hauran de trobar una solució conjunta per viure en pau amb l'Iran.

Una xarxa de bilateralisme i regionalisme potiner són, sense cap mena de dubte, pitjor per als Estats Units que el món que Trump va heretar. Encara no és massa tard perquè ell conclouï en quina mesura ho és, de pitjor. No és massa tard per desempallegar-se dels seus avalotadors incontrolats i canviar de rumb. El món hauria d'apostar per aquest resultat. Però cal que es prepari per a possibles problemes. •

Traducció de Francesc Sellés